

**DESMITIFICAR CONCEPCIONS
ERRÒNIES SOBRE LES VACUNES**

David Bueno
i Torrens

Professor i investigador de genètica de la UB

Vacuna de la desconfiança

Les persones som un niu de contradiccions. D'una banda, volem gaudir de bona salut, i llevat de comptades excepcions demanem que la ciència ens proveeixi de tot el que cal per aconseguir-ho. D'altra banda, però, tendim a desconfiar dels seus resultats i de les recomanacions dels especialistes, però tanmateix acostuem a fer-ho per motius aliens a la ciència. Ho dic a causa d'algunes declaracions respecte a la vacunació contra la grip A, com les fetes per la mediàtica religiosa Teresa Forcades, llicenciada també en medicina (de l'origen i les conseqüències d'aquest virus ja en vaig parlar: AVUI, 12/09/09). En un congrés pseudocientífic celebrat a Barcelona on es barrejaven conspiracions biomèdiques —que són la base de les seves declaracions— amb relacions polítiques extraterrestres i venedors de piràmides, va encoratjar la gent a no vacunar-se. Una llàstima que decidís exposar les seves idees en aital fòrum, en lloc de confrontar-les amb especialistes. Us recomano que llegiu les paraules que hi dedica en Ferran Sáez en el seu article de dimarts passat. Aquí vull parlar estrictament de vacunes, per desmitificar concepcions errònies.

LES VACUNES SÓN PREPARACIONS biològiques que estimulen el sistema immunitari i el capaciten per respondre amb rapidesa contra una determinada malaltia. En funció de cada vacuna, poden contenir bacteris o virus morts o

debilitats, sense capacitat infecciosa, fragments purificats d'aquests agents o proteïnes obtingudes mitjançant enginyeria genètica. Algunes serveixen per sempre, però d'altres cal redissenyar-les cada any, perquè l'agent infecciós canvia sovint, com la de la grip.

AQUEST FET DU IMPLÍCITES dues conseqüències: les relativament pocs proves amb voluntaris que es poden fer per a cada vacuna nova, i la necessitat de generar moltes dosis en molt poc temps. Per això, fa mitja dotzena d'anys, arran de la por a una epidèmia de grip aviar, es va desenvolupar un sistema de vacunes en què la major part dels components són constants. Són els adjuvants, unes substàncies que faciliten i augmenten la resposta immunitària, al quals només cal afegir les proteïnes concretes de cada grip. Això permet disminuir la quantitat de proteïna necessària en cada dosi i reduïx el temps de producció. A més, també fa que les dades d'efectivitat i seguretat siguin relativament acumulatives, any rere any. Tanmateix, sempre es fan assajos específics suficients per garantir aquests aspectes.

EN AQUEST SENTIT, HI HA QUI DIU que la vacuna de la grip no és efectiva, perquè hom pot emmalaltir igualment. El que passa, però, és que si hom es vacuna contra la grip A i es contagia de la grip estacional, la vacuna no el protegirà, perquè cada vacuna és especí-

DANIEL BOADA

“Dubtar és una actitud sana que fomenta l'espera crítica, però portar els dubtes que la ciència ens desperta al terreny pseudocientífic és una actitud que pot esdevenir letal”

fica d'un agent infecciós concret. A més, hi ha més de 200 virus diferents que no tenen res a veure amb la grip però que provoquen una simptomatologia molt similar, com el rinovirus, el virus sincític respiratori, el coronavirus, l'enterovirus i l'adenovirus. Finalment, també s'ha dit que aquesta vacuna no ha estat prou assajada en dones embarassades i en infants, la qual cosa és parcialment certa. El que passa, però, és que no és permès de fer assajos mèdics en aquests dos col·lectius. Tanmateix, les dades que es tenen d'aquests col·lectius respecte a vacunacions antigripals anteriors garanteixen suficientment la seva seguretat.

NO OBSTANT AIXÒ, PERÒ, cal reconèixer que cap vacuna és eficient al cent per cent, malgrat que s'acosti molt a aquest valor, ni cap està exempta de possibles efectes secundaris, la immensa majoria dels quals són, però, extremadament lleus i passatgers, com mal de cap i dolor a la zona d'injecció. Per això la vacunació es fa sempre sota estricte control mèdic, i la seva aplicació ha de ser un compromís individual entre les possibles conseqüències d'agafar la malaltia i la possibilitat de patir efectes secundaris. I en els grups de risc, el balanç a favor de la vacunació és molt clar. Dubtar és una actitud sana que fomenta l'espera crítica, però portar els dubtes que la ciència ens desperta al terreny pseudocientífic és una actitud que pot esdevenir letal.